

pisov. Samoposebi je umevno, da potrebuje tako delo toliko truda, da je težko že prvič zahtevati od njega popolnosti. Mi moremo seveda ocenjati le oni del, ki se bavi s slovenskim narodom. Ta del pa ima razne pomankljivosti. — Knjiga je primerno razdeljena na več delov: Najprej se naštevajo spisi, ki se našajajo na občeslovanske razmere; potem oni, ki razpravljajo cerkveni jezik in cerkveno literaturo; potem sledé razni slovanski narodi in njih literarna dela; naposled spisi v tujih jezikih, tičočiči se Slovanov. Slovenci so omenjeni pod čudnim naslovom: „Slovenci, Režjani in drugi Slovani v severni Italiji.“ Začudenim smo gledali ta naslov, ker nismo verjeli, da je mogoče tako nazivljati slovenski narod. Ali Rusi res mislijo, da imajo poleg „Slovencev“ še kako slovstvo „Režjani in drugi Slovani v severni Italiji“? . . . V tem oddelku se našteva okoli 170 spisov, ki so povzeti iz raznih naših listov in knjig. „Dom in Svet“ je sestavljaivec profesor Baudouin de Courtenay dobro rabil. Razdelitev je pa slaba. N. pr.: Lampetove „Zgodbe svetega pisma“ so v jezikoslovnem oddelku; več celo neznatnejših spisov je v več oddelkih. Semtertja se seveda sestavljaivec temu ni mogel ogniti, saj je zgodovinski opis kolikor toliko tudi etnografičen, i. t. d. Upamo, da se bo to delo nadaljevalo z večjo paznostjo, da bodo doseglo svoj namen. Treba bo tudi važnejše spise kritično ločiti od manj važnih. — Sicer pa moramo biti hvaležni „Imperatorskej akademiji nauk“, da je začela s tem delom. Za slaviste, kateri se obširneje bavijo s „slavjanovédénijem“, je taka knjiga neobhodno potreben pripomoček. Prav je tudi, da se izdaja knjiga v ruščini, ker se znanje tega jezika vedno bolj razširja. Morda bi bilo dobro, ako bi akademija dobila sotrudnikov iz raznih slovanskih narodov, kateri bi, vsak iz svojega domačega slovstva, sestavljali po skupnem načrtu tak celoten književni pregled.

L.

Maloruska književnost.

Slovenci v Rusinih.

Po prizadevanju in trudu orjaških duhov Ukrajina zopet vstaja in ž njo vred gališka Rusinska v kljub nasilstvu notranjih in vnanjih nasprotnikov. Maloruska se preraja in raste kulturno od dne do dne. Rusinski narod se bolj in bolj zaveda in krepi v vedno trdnejšo celoto, pa se je začel živahno ozirati tudi na druga slovanska bratska plemena, jih spoznavati ter tako pospeševati toli zaželeno vseslovansko kulturno vzajemnost, ki bo gotovo tudi

velikega socialnega in gospodarskega pomena. — Rusini so se začeli slovstveno bolj zanimati za nas Slovence šele v zadnjih letih. Začetek je sicer majhen, in do zdaj se je pojavil, kolikor je nam znano, pravzaprav samo en pisatelj, ki seznanja svoje rojake z našimi lep slovničnimi proizvodi, ali upati je, da se zbudi polagoma zanimanje Rusinov za nas nasplošno. Ne malo pomore v to gotovo tudi sorodnost naših in njihovih žalostnih razmer. Omenjeni vrli Rusin je Iljko Kuziv, grško-katoliški duhovnik v Galiciji, ki je šele pred dobrimi tremi leti prišel iz Lvovske bogoslovnice. Kot bogoslovec je bil Kuziv duša tovarišem Rusinom, ognjevit, vztrajen in odločen narodnjak — pač sposoben, da vodi in zastopa rusinsko stvar v velikem semenišču Lvovskem nasproti onim Rusinom, ki se sramujejo malorusčine in so stopili v vrsto „Moskalov“, ter iščejo omike in rešitve v veliki ruščini. Kdor hoče spoznati to žalostno razmerje med Malorusi samimi vsaj površno, naj prečita sestavek podpisanega v „Zori“ l. 1900, naslovljen „Pomenljiva petdesetletnica“, ki je deloma posnet po spisu imenovanega I. Kuziva o priliki petdesetletnice ustanovitve rusinske „Čitalnice“ v Lvovski bogoslovnici. Za to „Čitalnico“, ki je res pravo ognjišče in vir gališko-rusinskega gibanja, se je vnel s posebnim ognjem naš Kuziv. Za njegovega bivanja v semenišču je vzkliklo novo življenje v „Čitalnici“; razširila se je tako, da ima zdaj kakih osem „krožkov“. Med temi „krožki“ nas najbolj zanima „Jugoslovanski krožek“, v katerem udje proučujejo in zasledujejo vse naše razmere, politične, slovstvene in socialne. Seveda se učé društveniki tudi našega slovenskega jezika ter beró naše časnike in knjige, v kolikor jim prihajajo v roke.

Najbolj se je vnel za slovenščino naš Kuziv. Največ na prizadevanje Kar. Ermega in Kuziva se je osnovala dopisna zveza tudi s slovenskimi bogoslovci, in začelo se je takoj živahno dopisovanje in spoznavanje, ki se bo nedvomno bolj in bolj krepilo ter porajalo obilo dobrega sadu. Da se ta namen lažje doseže, nameravajo v Lvovu ustanoviti tudi list, glasilo vseh slovanskih katoliških bogoslovcev, po zgledu brnskega „Museum“-a, ki je tudi glasilo slovanskih bogoslovcev. — Vrli Kuziv pa ni kazal svojega navdušenja in zanimanja za nas le v besedi, ampak tudi v dejanju. Priučivši se slovenščine, je začel prevajati dobre slovenske proizvode v rusinščino ter dovršil do zdaj že lepo število prevodov. O priliki stoletnice Slo m š k o v e je obelodanil v Lvovskem dnevniku „Dílo“ nekaj črtic o njem.

Med našimi mlajšimi leposlovci se je Kuzivu najbolj omilil Fr. Ks. Meško s svojo izredno nadarjenostjo in izvirstnostjo. Zato največ prevaja njegove spise, in reči smemo, da bi naš Kuziv Meška najrajši kar vsega zaporedoma prevel, ako bi mu dostajalo časa; a Kuziv je duhovni pomočnik in hkrati tudi učitelj latinščine na gimnaziji, in zato mu za slovstveno delo preostaja le malo časa.

Slovenski spisi, katere je prevel Kuziv doslej, so naslednji: Fr. Ks. Meško: „Berač“ (Did), „Srakoperjeva hruška“, (Sorokopudova gruška). Oba spisa sta tiskana v Lvovskem dnevniku „Diło“ l. 1900. — „Drama v vasi“ (Drama v seli), „Norec“ (Naluga). Ta dva spisa sta izšla v posebnih knjižicah. — Jos. Stritar: „Janko Bože“ (Ivasj Bude). — Dr. Jan. Ev. Krek: „Božji blagoslov“ (Bože blagoslovenije). — Fr. Ks. Meško: „Pri-povedka“ (Povirka). Zadnji trije prevodi so tiskani v „Knjižnici“ Julijana Nasaljskega v Kolomiji. — Meškov „Bolnik“ je zdaj v tisku, in v kratkem izide tudi Jos. Stritarjev: „Griški gospod.“

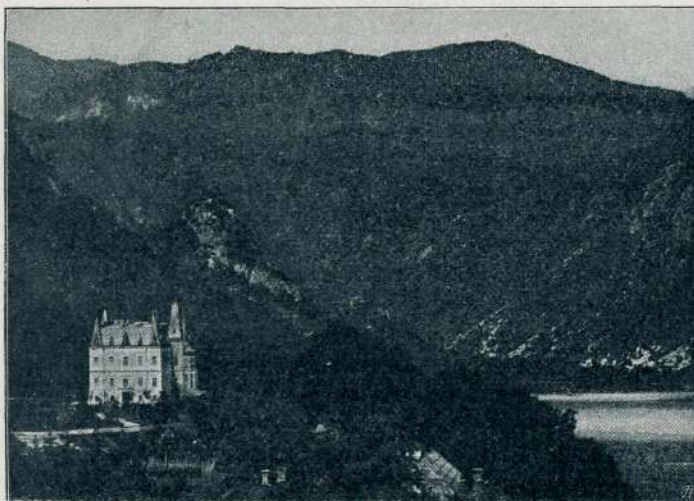
Kakor vidimo iz navedenega, se je začelo med Rusini živahno gibanje in zanimanje za nas ob Jadranskem morju. Hvaležni moramo biti pač zlasti g. Kuzivu za veliko naklonjenost, hvaležni pa tudi vrli Lvovski semeniški „Čitalnici“, od katere delovanja nam je pričakovati lepih uspehov.')

Bajda Kazak.

vzgoja v srednjih in visokih šolah. Zato nagovarja svoje tovariše:

Ihr, die entsprossen aus dem Slavenstamme,
die ihr, der eig'nen Mutter lang entzogen,
die Bildung nicht an ihrer Brust gesogen,
die man, wie mich, vertraut der
deutschen Amme!
Nicht glaubet, dass ich euch
deshalb verdamme,
dass dankbar der Germania ihr gewogen!

Tako je peval Prešeren l. 1838. Že pet let prej se je izgovarjal, zakaj da peva v nemškem jeziku. Kakor si je Ovidij s svojimi pesmami v Rimu nakopal sovraštvo, tako tudi Prešeren ne uživa sladkosti od svojih slovenskih poezij; in kakor je oni, „der Liebling römischer Kamönen“, v prognanstvu peval v getskem jeziku — „getico scripsi sermone libellum“ — tako

Ponatisk prepovedan.

Fotogr. B. Lergetporer.

Iz drugih književnosti.

Vila kneza Windischgraetza na Bledu.

Franz Prešeren. **Deutsche Gedichte.** Laibach 1902. Druck und Verlag von Ig. v Kleinmayer u. Fed. Bamberg. — V Prešernovem mišljenju se jasno vidi oni kulturni dualizem, katerega se ne more popolnoma otresti skoro noben Slovenec. Njegovo srce je slovensko, a njegova izobrazba je nemška. Zadnji čas se je mnogo pisalo o tem, ali je bil Prešeren „Ilirec“ in ali je imel kaj smisla za slovensko vzajemnost. V svojih nemških pesmih je Prešeren sam odgovoril na to vprašanje. On čuti vso moč, katero ima na Slovenca nemška

tudi Prešeren peva v jeziku onega duha, ki veje povsod okoli njega v izobraženih krogih, v katere je prognan iz svojega naroda:

Da ich, wie er (Ovidij), nicht kann vom
Dichten lassen,
obwohl mein heimisch Lied mir nicht
zum Frommen,
nur Missgunst mir bereitet, blindes
Hassen,
vergebt, dass ich ihm folgend unternommen,
in Worte meinen innern Gram zu fassen,
die ich von meiner Mutter nicht vernommen.

Še en razlog ve Prešeren, zakaj da mora pevati v nemškem jeziku:

Deutsch sprechen in der Regel hier zu Lande
die Herrinnen und Herren, die befehlen,
slovenisch die, so von dem Dienerstande;
den strengsten Dienst dien ich, den freie Seelen
gedient, die Liebe schlug in ihre Bande;
nicht darf ich gegen diese Sitte fehlen.

¹⁾ Ker ima rusinska semeniška „Čitalnica“ v Lvovu tako vzvišen namen, bi bilo po naši misli prav, da bi se ji pošiljale dobre knjige in časniki zastoj. Po en iztis bi založniki knjig in časopisov lahko žrtvovali. Naslov: „Čitalnica grško-katoliškega semenišča v Lvovu. Ulica Kopernika 36.“